

PATVIRTINTA

Marijampolės vaikų lopšelio -darželio „Varpelis“
direktorius 2017 m. rugsėjo 1 d.
įsakymu Nr. V1-103

PRITARTA

Marijampolės vaikų lopšelio-darželio „Varpelis“
tarybos 2017 m. balandžio 28 d. posėdyje,
protokolas Nr. V2-4

PRITARIU

Marijampolės savivaldybės
administracijos direktorius

Sigitas Valančius
2017-06-12

MARIJAMPOLĖS VAIKŲ LOPŠELIO-DARŽELIO „VARPELIS“ BENDROJI IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Švietimo teikėjas – Marijampolės vaikų lopšelis-darželis „Varpelis“ (toliau – lopšelis-darželis).

Steigėjas – Marijampolės savivaldybės taryba.

Lopšelio-darželio grupė – ikimokyklinio ugdymo mokykla.

Pagrindinė paskirtis – ikimokyklinio ugdymo grupės įstaiga lopšelis-darželis.

Ugdymo kalba – lietuvių.

Ugdymo forma – dieninė.

Adresas: Jaunimo g. 3, 68247 Marijampolė.

Tel. (8 343) 72 424, el. p. mar.varpelis@gmail.com

Internetinės svetainės adresas <http://www.marijampolevarpelis.lt>

Lopšelis-darželis įsteigtas ir savo veiklą pradėjo 1963-05-27.

Lopšelyje-darželyje sukomplektuota 2 ankstyvojo ikimokyklinio amžiaus vaikų grupės, 3 ikimokyklinio amžiaus vaikų grupės ir 1 priešmokyklinio ugdymo(si) grupė.

Lopšelių-darželių lanko apie 100 vaikų.

Lopšelyje-darželyje vaikai ugdomi nuo 2 metų (esant laisvų vietų nuo 1,5 metų) iki 5/6 metų. Grupių darbo laikas 10,5 val. Lopšelyje-darželyje dirba pailginta grupė nuo 6.30 val. iki 18.30 val.

Pedagogų kvalifikacija.

Lopšelyje-darželyje dirba 15 pedagoginių darbuotojų: direktorė, direktorės pavaduotoja ugdymui, 9 ikimokyklinio ugdymo pedagogai, 1 priešmokyklinio ugdymo(si) pedagogas, 1 logopedas, 1 socialinis pedagogas, 1 meninio ugdymo pedagogas. Kintant ikimokyklinio ugdymo turiniui, pedagoginio darbo metodams, atsiranda galimybė lopšelio-darželio bendruomenei siekti bendro tikslo.

Lopšelio-darželio pedagogai nuolat tobulina savo kvalifikaciją. Profesinis tobulėjimas palengvina pedagogų problemas, susijusias su lopšelyje-darželyje vykstančiais pokyčiais. Lopšelio-darželio pedagogai ir vadovai ieško inovacijų ir jas diegia pedagoginiame procese. Pedagogai ugdymo procese taiko netradicinius ugdymo metodus ir būdus. Turi patirties rengiant projektus, kuriant vaiko kūrybiškumą skatinančią aplinką, ugdant vaiko individualius gebėjimus, saviraišką.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai.

Lopšelių-darželių lanko įvairių socialinių sluoksnių šeimų vaikai. Daugumą sudaro vidutinės pajamos, vidurinę išsilavinimą turintys tėvai.

Tėvų pageidavimai įvairūs: nuo elementarios priežiūros, kultūrinių – higieninių įgūdžių, elementaraus elgesio taisyklių diegimo, akademinio ugdymo iki specialaus lavinimo (choreografijos, kompiuterinio raštingumo mokymo), tačiau svarbiausia, kad būtų sveiki, saugūs ir ruošiami mokyklai. Pagal galimybes, siekiame tenkinti tėvų lūkesčius ir bendruomenės poreikius.

Tėvų apklausa išaiškino, kad lopšelių-darželių lankančių vaikų, tėvai aktyviai remia ir palaiko įstaigos etninio – meninio ugdymo kryptį.

Tėvų lūkesčiai:

Tėvai pageidauja, kad vaikai gebėtų taisyklingai bendrauti gimtąja kalba, puoselėti lietuvių tautos kultūrą, tradicijas ir papročius.

Mes puikiai suvokiame, kad vaikas turi ugdytis šeimoje, o pedagogai – pagalbininkai ugdymo procese. Tėvai pageidauja, kad jų vaikai lopšelyje-darželyje įgytų:

- gražius ir betarpiškus bendravimo įgūdžius;
- savarankiškumo įgūdžius;
- gautų kvalifikuotą reikiamą specialistų pagalbą;
- kad būtų toliau tęsiama etninio – meninio ugdymo kryptis;
- išugdyti vaiką gebantį socializuotis besikeičiančioje visuomenėje.

Programa parengta, vadovaujantis ikimokyklinį ugdymą reglamentuojančiais dokumentais, norminiais teisės aktais Lietuvos Respublikos švietimo

įstatymo ikimokyklinio ugdymo nuostatomis, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011-06-07 įsakymu Nr.V-1009, „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“, Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu ŠMM, 2014, Jungtinių Tautų Vaiko teisių Konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3 d., Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. „Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos“. V., 2015., lopšelio-darželio veiklos nuostatais, vidaus darbo tvarkos taisyklėmis.

Programa atliepia Valstybinės švietimo strategijos 2013-2022 metų nuostatas ir šių nuostatų įgyvendinimo programą.

Programos turinyje atsispindi metų laikai, tradiciniai visuomeniniai gyvenimo reiškiniai, vaikų patirtis, regiono savitumas, tėvų bei visuomenės poreikiai.

Vaikų ugdymas(sis) grindžiamas pasirinkta filosofine kryptimi, psichologine bei pedagogine teorija.

Lopšelyje-darželyje humanistinio – dorinio ugdymo integracija į ugdymo(si) procesą grindžiama šiomis vertybinėmis nuostatomis:

- fizinės ir psichinės sveikatos puoselėjimu;
- tikėjimu, pasitikėjimu bei rūpinimusi savimi ir kitais;
- gebėjimu reikšti savo poreikius, jausmus ir emocijas;
- siekimu būti darželio bendruomenės nariu.

Humanistinės filosofijos ir vertybinių nuostatų formavimas(is) integruojamas į visą ugdymo(si) turinį. Tai brandžios asmenybės pagrindas. Vadovaujantis šia filosofija ir vertybinėmis nuostatomis, vaikai pažįsta save ir supantį pasaulį: atranda santykius su savimi, kitais žmonėmis, gamta, etniniu paveldu, visuomene.

Humanistinis – dorinis ugdymas orientuotas į:

- **sveikatos saugojimą ir stiprinimą:** fizinių ir psichinių galių puoselėjimą;
- **savęs pažinimą:** savo individualumo suvokimą, teisingo ir garbaus požiūrio į savo santykius su artimiausia aplinka formavimą;
- **tarpusavio santykius:** tarpusavio santykių modeliavimą ir plėtrą, pagarbaus santykio su savimi ir aplinkiniais ugdymą;
- **tautiškumą:** praeities ir dabarties ryšio suvokimą, pagarbaus santykio su tautos paveldu, kultūrinėmis vertybėmis ugdymą.

Vystydami **humanistinę pedagogiką** sieksime:

- teigiamo vaiko savęs vertinimo;
- atvirumo patirčiai;
- mokėjimo įvardinti ir valdyti savo jausmus, poelgius;
- kurti ir laikytis bendrai priimtų vertybių ir bendravimo normų;
- partneriškų, draugiškų ugdytojo ir ugdytinio santykių;
- suteikti kuo daugiau erdvės vaiko saviraiškai;
- vystyti vaiko gebėjimą mokytis, rasti sau reikalingą informaciją, gebėti ją taikyti, sprendžiant problemas.

Pasinaudodamos **progresyviojo ugdymo teorija**, sieksime:

- gerbti ir vertinti kiekvieno vaiko individualumą;
- sudaryti sąlygas dirbti savo tempu ir pagal savo jėgas;
- sudaryti galimybę laisvai rinktis veiklos formas;
- organizuoti veiklą individualiai, mažose grupelėse, su visa grupe;
- ugdymą integruoti;
- mokytis dirbti komandoje.

Dalyvavimas ne tik vietiniuose, bet ir respublikiniuose, tarptautiniuose konkursuose, parodose, miesto dienose ir kituose mūsų savivaldybėje organizuojamuose renginiuose atskleis mūsų įstaigos savitumą, išryškins ugdytinių gebėjimus. Tikimės, kad pasirinktos filosofinės idėjos suteiks mūsų ugdomam vaikui galimybę išsiskirti iš kitų. Mūsų ugdytiniai išmoks gerbti ir mylėti ne tik save, bet ir esančius šalia. Pedagogai saugos ir puoselės vaiko savigarbą, užtikrins jo sėkmingą socializaciją.

Lopšelio-darželio savitumo išryškėjimas ikimokyklinio ugdymo programoje.

Lopšelio-darželio įsikūrusi miesto centre, Draugystės mikrorajone, šalia vaikų lopšelio-darželio „Rūta“, „Smalsučio“ pradinės mokyklos, Jono Totoraičio progimnazijos.

Lopšelio-darželio teritorijoje auga daug žalumos, todėl ugdytiniai turi galimybę pajusti gamtos grožį, suprasti gamtos reiškinių priežastingumą, mokosi mylėti, saugoti gamtą. Įvairiu metų laiku renginiai vyksta lauke, kuriuose dalyvauja ne tik mūsų bendruomenė, bet ir šalia esančių įstaigų ugdytiniai.

Lopšelis-darželis teikia vaikui nuo 2 metų (esant laisvų vietų nuo 1,5 metų) iki 5/6 metų kokybišką ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą. Įstaigos ugdymo savitumą lemia ir tai, kad lopšelis-darželis prioritetą teikia meniniam ir etniniam ugdymui.

Siekiant padėti šeimai ir perimti lietuvių tautos istorinį bei kultūrinį palikimą, ugdymas vyksta per pasirinktą etninę kultūros kryptį, kuri neatskiriamai susijusi su gamta, Sūduvos krašto papročiais ir tradicijomis. Mūsų lopšelis-darželis sūduviečių papročių ir tradicijų puoselėtoja. Vyksta renginiai atspindintys Sūduvos krašto tradicijas bei papročius.

Turime galimybę aplankyti lietuvių rašytojos J. Žemaitės kapą, Vytauto ir J. Jablonskio paminklus. Suteikti žinių apie Marijampolės apskrityje gimusį 3-čiąjį Lietuvos Respublikos prezidentą K. Grinių, pabuvoti jo muziejuje.

Sūduvos sostinėje Marijampolėje savo krašto istoriją bei kultūrą pristato Kraštotyros muziejus. Turime Marijampolės geležinkelio stotį pasižyminčią moderno stiliaus architektūra. Galime pasigėrėti pro Marijampolę tekančia Šešupe, prie jos gražiai įrengtu parku.

Lopšelio-darželio teikiamos paslaugos ir ikimokyklinio ugdymo programos sąsajos.

Tėvams teikiamos informavimo ir konsultavimo paslaugos.

Vaikams teikiama logopedo ir socialinio pedagogo pagalba.

Lopšelyje-darželyje suburtas etnografinis ansamblis „Varpelis“, kuriame vaikai gali gilinti savo etnokultūros gebėjimus.

Vaikai, turintys sugebėjimus vaidinti, šokti kartu su pedagogėmis rengia spektakliukus ir dalyvauja teatro dienose, festivaliuose. Į mūsų lopšelyje-

darželyje parengtas menines programos, vaidinimus kviečiami vaikai iš aplinkinių darželių bei „Smalsučio“ pradinės mokyklos.

Tikimės, kad naujoji mūsų lopšelio-darželio ugdymo programa suteiks galimybę daugiau „priartėti prie vaiko“, leis realiau pažvelgti į mūsų ugdomų vaikų poreikius, tėvų lūkesčius, naudoti naujus, įvairesnius ugdymo metodus ir būdus.

Svarbi sėkmingo ikimokyklinio ugdymo(si) sąlyga – pedagogų vaiko tėvų bendradarbiavimas. Šeima įvairiais būdais gali ugdyti ir turėtų būti skatinama padėti vaikui plėtoti ugdomas kompetencijas. Ši programa, orientuota padėti vaikui plėtoti kompetencijas.

Ši programa, orientuota į aktualių vaikui kompetencijų ugdymą, skatina aktyviai bendradarbiauti visus ugdymo dalyvius (pedagogus, tėvus ir specialistus) drauge aptarti ugdymo tikslus ir uždavinius, metodus ir ugdymo priemones, suderinti šeimos ir pedagogų lūkesčius, teikti tėvams žinių apie vaiko pasiekimus ir pažangą. Sieksime abipusio dialogo. Ieškoma įvairių būdų iškylančioms vaiko ugdymosi problemoms spręsti.

Programa nuolat atnaujinama, tobulinama, atsižvelgiant į vaiko poreikių kaitą, tėvų lūkesčius ir poreikius, pedagogų pastebėjimus ir rekomendacijas.

II. PRINCIPAI

Atsižvelgiama į amžiaus tarpsnio ypatumus, į besimokančiųjų patyrimą, gebėjimus, galimybes, interesus, polinkius, poreikius (pripažinimo, sėkmės išgyvenimo ir pan.), į šio amžiaus vaikų fizines, emocines, intelektines išgales ir t. t.

Humaniškumo:

Gerbti vaiką, kaip asmenybę, garantuoti jam teisę gyventi ir elgtis pagal prigimtine ir asmeninę patirtį.

Prieinamumo:

- Ugdymas prieinamas kiekvienam vaikui, pagal amžių, fizinį psichinį išsivystymą, lavinasi savo polinkių ir poreikių ribose;
- Ugdymo turinys sudarytas taip, kad jį būtų galima lanksčiai taikyti, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius, interesus, galimybes. Ugdymo turinys pritaikytas socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje augusiam ir ugdytam vaikui.

Ugdymo šeimoje ir lopšelyje-darželyje dermės principu:

Ugdymas lopšelyje-darželyje remiasi šeimos kultūra, tėvai įtraukiami į ugdymo procesą, šeima ir lopšelis-darželis derina interesus ir lūkesčius, teikia specialisto ir kvalifikuotą metodinę pagalbą.

Individualizavimo:

Padėti vaikui jaustis visaverte asmenybe, atsižvelgti į kiekvieno vaiko individualius poreikius, interesus, galimybes, juos išryškinti bei atskleisti.

Visuminio vaiko ugdymo, integralumo principu:

Vaikui kuriamas visuminis pasaulio vaizdas, siekiama vertybinių nuostatų, jausmų, mąstymo ir veikslių dermės, vaiko vidinio ir išorinio pasaulio darnos.

Tęstinumo principu:

Ikimokyklinio ugdymo programos turinys suderintas su priešmokyklinio ugdymo(si) programos turiniu, siekiant, kad vaikas darniai pereitų nuo ugdymo(si) šeimoje, ikimokyklinėse grupėse į priešmokyklinio ugdymo grupę. Atsižvelgiant į tai, kad vaikui būtų lengviau adaptuotis naujoje aplinkoje.

Tautiškumo:

Ugdomas tautos kultūros saugotojas ir puoselėtojas, kuris rūpinasi tapatybės, tradicinės kultūros išsaugojimu.

Atsinaujinimo:

Pastovus programos tobulinimas, atsižvelgiant į vaikų poreikius, tėvėlių lūkesčius ir poreikius, švietimo naujoves ir poreikius.

Tėvai ugdymo procese skatinami bendradarbiauti įvairiomis formomis:

1. Individualūs pokalbiai su vaiko tėvais, jo pažangos įvertinimas, vertinimo aplankų analizavimas (individualiu lygmeniu).
2. Bendri grupės vaikų – tėvų projektai, susirinkimai, parodėlės, išvykos, šventės, susibūrimai (grupės, bendruomenės lygmeniu).
3. Lopšelio-darželio bendruomenės lygmeniu. Šeimos narių aktyvus dalyvavimas tvarkant lopšelio-darželio aplinką, ekskursijų organizavimas, sportinė ir meninė saviraiška lopšelio-darželio renginių metu, pagal galimybes padeda turtinti ir atnaujinti lopšelio-darželio ir grupių aplinką.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas. Atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės tendencijas, kurti sąlygas padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninius, socialinius, pažintinius poreikius.

Uždaviniai:

1. Sudaryti palankias sąlygas perimti tautos kultūros pagrindus (dorovinius, estetinius), didesnę dėmesį skiriant mūsų regiono tradicijoms ir papročiams.
2. Bendradarbiaujant su vaikų tėvais, skatinti juos aktyviai dalyvauti ugdymo procese, siekiant ugdymo darnos šeimoje ir lopšelyje-darželyje.
3. Skatinti vaikus veikti, bendraujant ir bendradarbiaujant su bendraamžiais ir suaugusiais, kartu plėtojant jo emocinę, socialinę, kultūrinę patirtį, kuriant grupės aplinką, kuri skatintų vaikus veikti, ieškoti, tyrinėti, atrasti.
4. Plėsti vaiko supratimą apie jį supantį pasaulį, sudarant galimybę pažinti savo krašto socialinę, gamtinę aplinką, plėtoti ekologinio supratingumo,

gamtosaugos patirtį, atrasti ir perimti įvairius pasaulio pažinimo būdus.

5. Sergėti ir stiprinti vaiko psichinę ir fizinę sveikatą, garantuoti jo saugumą, padėti adaptuotis naujoje aplinkoje, tenkinti aktyvumo ir judėjimo poreikį, tobulinti kalbą.

6. Gerbti ir palaikyti vaiko žaidimą, kaip pagrindinę priemonę vaiko ugdymui(si), sudaryti sąlygas jo plėtotei.

7. Tenkinti vaikų poreikius ir tėvų (globėjų) lūkesčius.

8. Plėtoti mokėjimo mokytis, kūrybiškumo, verslumo gebėjimų apraiškas.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Ugdymo procesas diferencijuojamas, atsižvelgiant į vaiko pasiekimus, patirtį, gebėjimus ir amžių.

2 m. – 3 m. amžiaus vaikams svarbu sudarytos sąlygos individualiems įgūdžiams ugdyti: gyvenimo, bendravimo, pažinimo, kalbos, kūrybiškumo, žaidimo, judėjimo.

Ikimokyklinio ugdymo siekiamybė – padėti vaikui įsigyti kasdieniniam gyvenimui bei sėkmingam ugdymui(si) būtinų kompetencijų.

Ugdymo turinys išdėstomas siekiant vaiko kompetencijų ugdymo atspindėjimo. Vaiko kompetencijos, tai gebėjimai, kuriuos ugdytojai (vaiko pedagogai ir šeima) turėtų pasiekti tam tikru laikotarpiu. Kadangi vaiko augimas visuminis, jo gebėjimai ir pasiekimai reiškiasi taip pat kompleksiskai, labai individualiai, sąlyginai išskiriamos 5 kompetencijų grupės, labiausiai atspindinčios vaiko gebėjimus. Kadangi vaikai vystosi labai individualiai, būdingi staigūs raidos šuoliai, mūsų nuomone, vaiko gebėjimus tik labai sąlyginai galima priskirti tam tikram amžiui. Jeigu vaikas yra pasiekęs 5-6 metų vaikų amžiaus gebėjimus yra pasirengęs pirmam žingsniui mokyklos link – ugdymuisi pagal priešmokyklinio ugdymo programą.

Meninio ugdymo pedagogas aktyviai įsijungia į ugdomosios veiklos planavimą, renginių organizavimą, projektinę veiklą. Meninio ugdymo pedagogas atrenka atitinkamos tematikos muzikinius kūrinius ir juos integruoja į grupėje pasirinktas savaitines, veiklas, taip papildydamas ir pagilindamas vaikų pažintinius interesus, praplėsdamas ugdytinių meninių vertybių skalę, lavindamas individualius meninės krypties vaikų gebėjimus.

Logopedas ir socialinis pedagogas aktyviai įsijungia į ugdomosios veiklos planavimą, dalyvauja grupių kasdieninėje veikloje, stebėdamas ar suteikdamas pagalbą specialiųjų poreikių vaikams, turintiems kalbos ir elgesio sutrikimų. Specialistai padeda auklėtojoms parinkti metodus ir būdus vaikui socializuotis, paruošti individualiąsias programas specialiųjų poreikių vaikams, įsijungia į kitus renginius, projektinę veiklą.

Ugdymo turinys planuojamas atsižvelgiant į vaikų, pedagogų, lopšelio-darželio bendruomenės susitarimus bei remiantis šiomis nuostatomis

1. Pedagogės ugdymo turinį planuoja pagal pasirinktą ikimokyklinio ilgalaikio ir trumpalaikio planavimo pavyzdžio formą.

2. Teminis, projektinis planavimas grindžiamas natūraliu vaiko poreikiu išreikšti save (aš), savęs, kaip šeimos nario suvokimu (artimiausia aplinka), atliepia vaiko smalsavimo ir jį supančios aplinkos pažinimo, socialinių reiškinių suvokimo poreikį.

3. Ugdymo objektas – vaikas. Vaikų ugdomoji veikla yra vientisas procesas. Jis neskaidomas į atskiras sritis ir vyksta integruotai. Ugdymo turinys įgyvendinamas per įvairias veiklas, kurių vyraujanti yra žaidimas.

Taikomi įvairūs, į vaiką orientuoto aktyvaus ugdymo metodai:

Žaidimas – pagrindinė veikla pažinti save ir aplinkinius, supančią aplinką, tenkinti savo svarbiausius poreikius, lavinti protinius gebėjimus.

Spontaniškas ugdymas – savarankiškas vaiko veikimas (gerbiama bet kokia vaiko inicijuota veikla, ji laikoma vertinga patirtimi, ugdymui panaudojamos netikėtos situacijos).

Kūryba – skatinama savitai ir priimtinais būdais išreikšti save, interpretuoti, kurti, atrasti, įgyvendinti idėjas. Kuriama reikiama aplinka, aprūpinama priemonėmis.

Stebėjimas, eksperimentas, tyrinėjimas, analizavimas – (pagilina ugdytinių žinias, ugdo gebėjimą pritaikyti jas, aiškinant natūralius procesus ir reiškinius). Filmukų žiūrėjimas, aptarimas.

Diskusijos – (problemos, reiškinio aptarimas, idėjų išsakymas, išklausančios nuomonės, konfliktų sprendimas, minčių lietus). Sudaroma galimybė vaikui spręsti visus su juo susijusius gyvenimo klausimus: aplinkos kūrimo, veiklos planavimo, įdomių temų iškėlimo, priemonių pasirinkimo. Pedagogas įsiklauso į vaiko mintis, diskutuoja, kartu su vaiku mąsto ir sprendžia įvairias problemas, aiškinasi reiškinius, jų esmę ir kt.

Ekskursijos, išvykos – (organizuojamos ekskursijos, išvykos į mikrorajoną, gimtąjį miestą Marijampolę, muziejus, įžymias vietas bei kitas žinomas Lietuvos vietas).

Parodos – nuolat rengiamos ugdytinių kūrybinių darbų parodos lopšelio-darželio bendruomenei, miesto visuomenei, įsijungiamieji kūrybinius projektus kitose ikimokyklinėse įstaigose.

Projektinė veikla – suburia vaikus, tėvelius aktyviai įsijungti į lopšelio-darželio ar grupių „mini“ ir „teminius“ projektus, kelti idėjas, pasiūlymus, problemas, ieškoti sprendimo būdų, analizuoti, apibendrinti, išreikšti schemomis, piešiniais, darbais.

IKT taikymas – užsiėmimai su multimedija.

Netradiciniai ugdymo būdai – smegenų šturmas, minčių lietus, bendri grupės susitarimai, taisyklės, ritualai (muzikiniai, garsiniai signalai, gimtadienio tradicijos, naujienų, žaislo, daikto pristatymas), keliaujantis žaislas, autoriaus kėdė, ryto, laiko ratas ir kt.

Veiklos turinyje pateikiama vaiko ugdymo kompetencijų vertybinės nuostatos, esminiai gebėjimai ir vaikų veiksenos. Konkrečių veiklos temų ir idėjų nepateikiame, tik rekomenduojame, nes kiekvienas ikimokyklinio ugdymo pedagogas yra kompetentingas ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos „Ikimokyklinio ugdymo metodinėmis rekomendacijomis“ 2015, organizuoja ugdomąjį procesą, jį plėtodamas ir turtindamas, atsižvelgdamas į grupės vaikų poreikius ir gebėjimus, jį individualizuodamas ir diferencijuodamas.

Ugdydami vaiką siekiame, kad jis augtų orus, smalsus, bendraujantis, sveikas, kuriantis, sėkmingai besiuogdantis. Išskirtos ugdymosi pasiekimų sričių grupės atitinka socialinę, pažinimo, komunikavimo, sveikatos saugojimo ir stiprinimo, meninę, mokėjimo mokytis kompetencijas.

Orus (Socialinė kompetencija)

Šis ugdymo siekis apima: vaiko santykį su pačiu savimi – savivoką ir savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją ir savikontrolę, santykius su bendraamžiais, santykius su suaugusiais, iniciatyvumą ir atkaklumą, problemų sprendimą.

Vadovaujantis ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu kiekvienai kompetencijai priskiriamos vaiko pažangos vertinimo sritys ir esminės nuostatos bei gebėjimai, veiksnių pavyzdžiai, kuriuos vaikas turėtų įgyti iki 6 metų.

Vertybė nuostata	Esminis gebėjimas	Vaiko veiksenos
Ugdymosi sritis. Savivoka, savigarba. Lūkesčiai: pasitikintis savimi.		
Save vertinti teigiamai	Supranta savo asmens tapatumą. Priskiria save grupei. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais. Palankiai kalba apie save. Gina savo teises.	<p>1,5 – 3 m. Apžiūrinėja, tyrinėja save ir kitus vaikus. Suklūsta išgirdęs savo vardą. Su suaugusiais ir bendraamžiais bendrauja šypsena, krykštavimais. Reiškia savo norus, pyksta, kai suaugęs neleidžia kažko daryti. Pasako „mano“, „aš“ žodžius. Geba pavadinti 5-6 kūno dalis. Džiaugiasi, kad gali judėti, atlikti veiksmus, didžiujasi tuo ir laukia palaikymo.</p> <p>3 - 6 m. Supranta kad visada buvo ir bus tas pats asmuo, geba reikšti norus, jausmus. Jaučiasi esantis šeimos, vaikų grupės narys. Savo vidinį pasaulį, gebėjimus, artimą socialinę aplinką suvokia vis geriau. Pradedą suvokti save, kaip galintį daryti įtaką kitam (padėti, pralinksminėti ir kt.). Juokiasi iš savo mažų nelaimių, klaidų, jeigu jos nesukelia rimtų pasekmių. Geba nusakyti savo fizinės ir elgesio savybes apibūdinamas save. Teigiamai vertina save ir savo gebėjimus. Skiria kitų palankumo ar nepalankumo jam ženklus (pasakytus žodžius, kvietimą žaisti kartu ir kt.).</p>
Ugdymosi sritis. Emocijų suvokimas ir raiška. Lūkesčiai: sėkmingai besiuogdantis.		
Domisi savo ir kitų emocijomis	Atpažįsta bei įvardija savo bei kitų emocijas ir jausmus, jų priežastis. Žodžiais bei elgesiu atliepia kito jausmus.	<p>1,5 – 3 m. Emocijas (džiaugsmą, liūdesį, pyktį, baimę) išreiškia kūno judesiais, mimika, sunerimsta pamatęs jam nepažįstamą žmogų. Pamėgdžioja bendraamžių emocijas (kartu juokiasi, liūdi, jei kitas verkia). Emocijos pastovesnės, tačiau nuotaikų kaita greitai keičiasi. Atpažįsta aplinkinių emocijas, reaguoja į jas. Pradedą vartoti žodelius emocijoms įvardinti.</p> <p>3 – 6 m. Atpažįsta, komentuoja savo jausmus ir juos sukėlusias situacijas, priežastis. Iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato kaip jaučiasi kitas, dažniausiai geranoriškai padeda pastebėjęs nuskriaustąjį, nusiminusįjį. Kalba apie tai, kas padeda pasijusti geriau nusiminus, esant piktam, stengiasi suprasti tokių jausmų priežastis.</p>

Vertybė nuostata	Esminis gebėjimas	Vaiko veiksenos
Ugdymo sritis. Savireguliacija ir savikontrolė. Lūkesčiai: orus		
Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį	Laikosi susitarimų. Mandagus, taikus, bendraudamas save kontroliuoja.	<p>1,5 - 3 m. Gerai jaučiasi su suaugusiuoju, kuriuo pasitiki. Reaguoja į emocijas. Nusiramina prisiglaudęs prie suaugusiojo, apsikabinęs mėgstamą žaislą. Gina savo interesus, norus neduodamas žaislų, šaukdamas. Skundžiasi suaugusiajam. Stengiasi laikytis taisyklių, prašymų.</p> <p>3 – 6 m. Taiko įvairesnius nusiramino, atsipalaidavimo būdus (pasėdi ant pamąstymų kėdutės, klauso pasakos naudodamasis ausinėmis, klausosi ramios muzikos, pabūna vienas ir kt.). Provokuojančiose situacijose bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio, ieško taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. Esant ramiai situacijai sugalvoja keletą konfliktų sprendimo būdų. Suvaldo savo pyktį, įniršį. Supranta susitarimų, taisyklių naudingumą ir prasmę ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Nesunkiai priima dienos ritmo pasikeitimus.</p>
Ugdymo sritis. Santykiai su bendraamžiais. Lūkesčiai: orus		
Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais	Suvokia kas yra gera, kas bloga, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais. Supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes.	<p>1,5 – 3 m. Mėgina mėgdžioti kitų vaikų veiksmus, žaidžia greta. Gali turėti vieną itin patinkantį draugą. Vaikai tarpusavyje bendrauja veiksmais, judesiais, dažnai nori žaislo, kuriuo žaidžia kitas, stengiasi jį atimti, gali suduoti draugui. Bendraamžių rate žaidžia greta, bando trumpam įsitraukti į bendrą veiklą.</p> <p>3 – 6 m. Rodo iniciatyvą bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais, palaiko gerus santykius su jais, domisi ir toleruoja skirtumus tarp vaikų. Diskutuoja, tariasi, derasi su kitais vaikais dėl žaidimų sumanymų, veiklos. Pats dalijasi žaislais, kovoja už kitų vaikų teisę žaisti paeiliui. Supranta, kad visa grupė vaikų, norėdama veikti sutartinai, turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Supranta, koks elgesys laikomas geru, koks blogu, kodėl. Suvokia savo elgesio,</p>

Vertybinių nuostatų	Esminis gebėjimas	Vaiko veiksenos
		veiksmų pasekmes sau ir kitiems. Žaidimui turi vieną ar kelis nuolatinius partnerius. Mažiausiai su vienu vaiku palaiko ilgalaikę draugystę.
Ugdymo sritis. Santykiai su suaugusiais. Lūkesčiai: orus.		
Nusiteikęs geranoriškai bendrauti su suaugusiais	Pasitiki suaugusiais ir žino, kaip elgtis su nepažįstamais žmonėmis. Su pedagogais veikia kasdieninėje ir neįprastoje veikloje, gerai jaučiasi.	<p>1,5 – 3 m. Pažįsta savo auklėtoją, stengiasi būti šalia. Vaikui sunku pasilikti grupėje be tėvų, bet ramina pedagogą nurimsta, džiaugiasi kalbinamas, žaidinamas, supuojamas. Nepasitiki, vengia naujų, nepažįstamų žmonių. Supranta ir dažnai vykdo pedagogo prašymus, jei nesiseka, prašo pagalbos. Suaugusiųjų veiksmus, žodžius kartuoja žaidimuose. Kartais užsispiria, nenori priimti jokios pagalbos, nori veikti savarankiškai.</p> <p>3 – 6 m. Geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauja su suaugusiais, tariai dėl dienotvarkės, elgesio taisyklių, patys suaugusiems teikia pasiūlymus, laikosi susitarimų, tačiau kartais gali bendrauti su suaugusiuoju priešiška. Kasdieninėse situacijose tinkamu būdu išsako priešingą nei suaugusiojo nuomonę. Paaiškina, kodėl negalima bendrauti su mažai pažįstamais žmonėmis, kai šalia nėra besirūpinančio suaugusiojo. Žino, į ką galima kreiptis pagalbos pasimetus, nutikus nelaimei.</p>
Ugdymo sritis. Inicijavimas ir atkaklumas. Lūkesčiai: sėkmingai besiuoantis.		
Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo sugebėjimais	Ilgam įsitraukdamas ir plėtodamas, savo iniciatyva, pasirenka veiklą, gebėdamas pratęsti ją vėliau.	<p>1,5 – 3 m. Parodo „taip“, ne“ kai ko nors nori, duoda žaislą kitam ir laukia bendro žaidimo. Pats pasirenka, pasiima patikusį žaislą ar veiksmus, žodžiais pasako ko nori. Atkakliai kartuoja naujus veiksmus. Išmoktą veiksmą atkartoja iš karto, atsimesna po dienos ar savaitės, todėl viską grupuoja į vientisą seką. Sako „ne“, itin išraiškingai reiškia norus.</p> <p>3 - 6 m. Turiningai plėtoja paties pasirinktą veiklą, geba pratęsti ją vėliau – po pietų miego, kitą dieną, keletą dienų.</p>

Vertybinių nuostatų	Esminis gebėjimas	Vaiko veiksenos
		Susidomėjęs geba įsitraukti ilgesniam laikui į suaugusiojo pasiūlytą individualią, grupinę veiklą. Siūlo vaikams ir suaugusiems įsitraukti į savo paties sugalvotą veiklą. Savarankiškai mėgina įveikti veikloje kilusius sunkumus, kliūtis, pagalbos kreipiasi į bendraamžius, o tik nepasisekus kreipiasi į suaugusįjį.
Ugdymo sritis. Problemų sprendimas. Lūkesčiai: sėkmingai besiuođantis.		
Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.	Geba veikiant atpažinti iškilusius sunkumus, suvokia, kodėl tai atsitiko. Numato priimtų sprendimų pasekmes.	1,5 – 3 m. Kartoja nepasisekusius veiksmus, kol pasiekia tikslą. Nepasisekus veiklai, tikslui, prašo pagalbos arba nutraukia veiklą. Stebi kitus, jei susiduria su sunkumais. Norėdamas įveikti sunkumus kartoja kitų veiksmus. 3 - 6 m. Atpažįsta sunkumą ar problemą su kuriuo susidūrė. Ieškodamas tinkamų sprendimų, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes, tardamasis su kitais atsižvelgia į kitų nuomonę, siūlo ir priima pagalbą, mokosi iš savo ir kitų klaidų. Nepasisekus bando keletą kartų iš eilės, ieškodamas vis kitos išeities, arba prašo vaiko, suaugusiojo pagalbos.
<p>Rekomenduojami darbo metodai: muzikinė veikla; kūrybiniai darbai su auklėtoja ir tėveliais, piešinių konkursai; grožinės ir liaudies kūrybos literatūros skaitymas, klausymas, aptarimas, spalvinimas, analizavimas; pokalbiai, pasakojimai; „Minčių lietus“; kūrybiniai, siužetiniai, vaidmeniniai, ugdomieji, didaktiniai, judrieji, tradiciniai žaidimai; relaksacijos pratimai; vaikų kūryba, stebėjimai, tyrinėjimai; išvykos, žymių vietų lankymas, žymių žmonių kvietimas į įstaigą ir kt.</p> <p>Priemonės: Knygos, enciklopedijos, kūrybiniai, didaktiniai, stalo žaidimai, nuotaikų kortelės, miesto atributika, vaiko dienotvarkės, saugaus eismo, elgesio kortelių rinkiniai, žaislai, teatro atributai, Lietuvos vėliava, gaublys ir kt.</p> <p>Siūloma tematika: „Aš, darželis, draugai ir šeima“, „Mano geriausi draugai“, „Gražaus elgesio ABC“, „Aš ir mano draugai keliauja į darželį“, „Sveikas, darželi, sveiki, draugai“, „Mano elgesys darželyje“, „Mandagumo pamokėlės“, „Gerumo daigeliai“, „Saugau save ir kitus“, „Aš darželyje - tarp draugų“, „Mano šeima“, „Aš pats“, „Kartūs blogio daigai“, „Geras žodis tarsi vaistas“, „Gėlelė žydinti gerumo žiedais“, „Sėkmės ir nesėkmės“, „Nesityčiok – man skaudu“, „Nesutrypkite mano širdies“, Žodis už durklą skaudesnis“. „Mano žaisliukas“, „Noriu suprasti kitą“, „Mano jausmų ir vaizduotės pasaulis“, „Mes mergytės ir berniukai“, „Svečiuose pasakaitė“, „Šeimoje saugus ir mylimas“, „Pažaiskime kartu“, „Jausmų veidrodėlis“, „Esu sau teisėjas“.</p>		

Sveikas (Sveikatos saugojimo kompetencija)

Ji apima: fizinį aktyvumą, kasdieninio gyvenimo įgūdžius, savireguliacija ir savikontrolę.

Ugdymosi sritis. Fizinis aktyvumas. Lūkesčiai: sveikas.

Vertybė nuostata	Esminis gebėjimas	Vaiko veiksenos
Noriai džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus	Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa. Šokinėja koordinuotai, išlaikydama pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankų koordinacija bei išlavėjusi motorika.	<p>1,5 – 3 m. Sėdi, ropoja, įsitvėręs atsistoja, stovi laikydamasis ar nesilaikydama, vaikščioja laikydamasis. Vedamas išlaiko pusiausvyrą. Suima smulkius daiktus nykščiu ir smiliumi, siekia daikto, kiša jį į burną, purto, stuksena. Savarankiškai atsistoja ir eina, bėga tiesiomis kojomis, lenda per kliūtis. Paima ir išmeta daiktus iš rankos atleisdama pirštus, meta, ridena kamuolį. Trumpai pastovi ant vienos kojos, vaikščiodama apeina, peržengia kliūtis, lipa ir nulipa laiptais, spiria kamuolį. Derina judesius: akies-rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų. Tiksliau, mēto, gaudo kamuolį, konstruoja.</p> <p>3 - 6 m. Geba eiti ratu, poroje, prasilenkdamas, atbulomis, gyvatele, šonu. Bėga pristatomuoju, pakaitiniu žingsniu, aukštai keldama kelius, suoleliu, įkalnėn, nuokalnėn, ilgesnius atstumus. Šokinėja ant vienos kojos judėdamas pirmyn, šoka į tolį, aukštį. Važiuoja dviračiu. Vikriau, greičiau, kruopščiau, tiksliau atlieka rankos ir pirštų judesius. Ką nors piešdamas ir kirpdamas tiksliau valdo pieštuką bei žirkles. Su kamuoliu atlieka sportinių žaidimų elementus, žaidžia komandomis.</p>
Ugdymosi sritis. Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai. Lūkesčiai: Sveikas.		
Noriai ugdosi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius	Geba savarankiškai atlikti savitvarkos veiksmus. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje	<p>1,5 – 3 m. Valgo, geria padedama ar savarankiškai. Padedama suaugusiojo, plaunasi, šluostosi rankas, kartais parodo ar pasako, kad nori į tualetą. Savarankiškai valgo, geria, pasako, ko nenori ir ko nori valgyti.</p>

Vertybinių nuostatų	Esminis gebėjimas	Vaiko veiksmas
		<p>Paprašytas padeda daiktus, žaislus į vietą. Pats eina į tualetą, suaugusiojo padedamas rengiasi, prausiasi, valosi rankas, veidą. 3 - 6 m. Valgo tvarkingai. Žino, kad maistas reikalingas augimo procesui ir sveikatai palaikyti. Įvardija keletą produktų, kuriuos valgyti sveika, kuriuos vartoti reikėtų saikingai. Savarankiškai serviuoja ir tvarko stalą. Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padedant suaugusiam pasirenka drabužius ir avalynę atsižvelgdami į orus. Priminus ar savarankiškai plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto rankas, veidą. Dažniausiai savarankiškai tvarko žaislus, veiklos vietą. Priminus ar savarankiškai laikosi susitartų elgesio taisyklių. Aštriais, veiklai skirtais įrankiais saugiai naudojami stebint suaugusiajam. Žino, kaip saugiai elgtis gatvėje, kur kreiptis iškilus pavojui, pasiklydus. Priminus stengiasi sėdėti, vaikščioti, stovėti taisyklingai.</p>
Ugdymosi sritis. Savireguliacija ir savikontrolė. Lūkesčiai: pasitikintis savimi.		
Nusiteikęs valdyti emocijas ir elgesį	Bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito) elgiasi mandagiai, taikiai.	<p>1,5 – 3 m. Įprastoje aplinkoje jaučiasi gerai, kalbinamas, supamas, nešiojamas nurimsta. Pradedama valdyti savo emocijas, veiksmus, reaguoja į suaugusiojo veido išraišką, žodžius. Pats nusiramina čiulpdamas čiulptuką, apsikabinęs žaislą, šaukia suaugusįjį. Žaisdamas kalba vienas, nes kalba padeda sutelkti dėmesį, kontroliuoti elgesį, stengiasi laikytis susitarimų, prašymų. Konfliktų sprendimams, savo interesų gynimui naudoja įvairius būdus: neduoda žaislo, rėkia, pasako suaugusiajam). 3 - 6 m. Kalbėdamas apie tai kas jį įskaudino ir girdėdamas suaugusiojo komentarus, nusiramina. Nusiramina ir atsipalaiduoja klausydamas ramios muzikos, pabuvęs vienas. Pats taiko įvairius nusiramimo būdus. Dažniau jausmus išreiškia žodžiais.</p>

Vertybinių nuostata	Esminis gebėjimas	Vaiko veiksenos
		<p>Jį provokuojančiose situacijose bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio. Stengiasi suvaldyti jį tuo metu apėmusį pyktį. Suvokia ir laikosi bendrų susitarimų, taisyklių.</p>
<p>Rekomenduojami darbo metodai: aktyvi vaikų veikla, judri vaikų veikla gryname ore, savaiminė judri vaikų veikla, išvykos, šventės, pramogos, popietės, pokalbiai, praktinis demonstravimas, įvairūs eksperimentai, diskusijos, knygų apie sveikatą skaitymas ir spalvinimas, sveikatinimo valandėlės, fizinio aktyvumo skatinimo savaitės, grūdinimas.</p> <p>Priemonės: dėlionės, plakatai, paveikslėliai, žmogaus kūno maketas; vaikams pritaikyti indai ir stalo įrankiai, ikimokyklinio ugdymo grupės baldai, kamuoliai, skirti šokuoti, suptis; kamuoliukų baseinas, priemonės estafetėms, kliūtims; priemonės šokiui, kutai šokiui, elastingas popierius; lankai, šokdynės, virvutės, kamuoliai, sviediniai, kėgliai, čiuożykla, supynės, virvė, laipiojimo kopėtelės, sienelė, sūpuoklės, smėlio dėžės ir kiti lauko sporto įrenginiai.</p> <p>Siūloma tematika: „Augu sveikas ir stiprus“, „Būkime saugūs savo aplinkoje ir atsargūs gatvėje“, „Gražaus elgesio prie stalo ABC“, „Aš saugus darželyje ir namuose“, „Sportuojame visa šeima“, „Vaistažolės mano gyvenime“, „Sveiko ir saugaus gyvenimo ritualai“, „Manęs tykantys pavojai“, „Kam reikalingi kelio ženklai ir eismo taisyklės“, „Trijų švieselių miestelis“, „Šviesoforas mus moko“, „Vaistingieji augalai“, „Mano kūnas“.</p> <p style="text-align: center;">Smalsus (Pažinimo kompetencija)</p> <p>Ji apima: mokėjimą mokytis, iniciatyvumą ir atkaklumą, problemų sprendimą, tyrinėjimą, aplinkos pažinimą, skaičiavimą ir matavimą.</p> <p>Ugdymosi sritis. Mokėjimas mokytis. Lūkesčiai: sėkmingai besiuogdantis.</p>		
<p>Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko</p>	<p>Žaisdamas, stebėdamas kitus mokosi. Klausinėdamas, ieškodamas informacijos, spręsdamas problemas padeda suvokti mokymosi procesą.</p>	<p>1,5 – 3 m. Daiktus ir žaislus pradeda tyrinėti visais pojūčiais. Mėgdžioja, stebi, juda, norėdamas viską išbandyti. Kartoja pavykusius veiksmus. Stebi kas vyksta su daiktais: ridena, stumia, traukia, įdeda daiktus. Vaikas tikisi tam tikrų rezultatų, veikla savaiminė. Klausinėja kas kaip veikia, kas kaip vyksta ir kodėl. Bando modeliuoti veiksmus, siužetinius žaidimus. Džiaugiasi tuo, ko išmoko.</p> <p>3 - 6 m.</p>

Vertybinių nuostata	Esminis gebėjimas	Vaiko veiksenos
		<p>Kalba, planuoja, svarsto apie tai, ką norėtų išmolti, ką darys, kad išmoktų, numato, ką veiks tuomet kai išmoks. Laiko save mokiniu.</p> <p>Iškeliant ir sprendžiant problemas rodo iniciatyvą, drąsiai ieško atsakymų į klausimus. Ieško reikiamos informacijos įvairiuose šaltiniuose: enciklopedijose, žinyuose ir kt.</p> <p>Siūlo ir jungia idėjas bei strategijas joms įgyvendinti.</p> <p>Pasako, ką išmoko, ką dar mokosi, kaip mokysis toliau.</p>
Ugdymosi sritis. Inicijavimas ir atkaklumas. Lūkesčiai: sėkmingai besiuogdantis		
Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.	Savo iniciatyva pasirenka veiklą. Ją plėtodamas, ilgam įsitraukia ir gali pratęsti vėliau. Nepasisekus, kreipiasi pagalbos.	<p>1,5 – 3 m.</p> <p>Seka judantį daiktą akimis, klausosi, atlieka judesius, veiksmus su žaislais. Skatina kitus žaisti: duoda žaislą, čiauška, žiūri į akis.</p> <p>Trumpam atitrauktas nuo veiklos, sugrįžta prie ankstesnės veiklos, žaidimo.</p> <p>Noriai mokosi iš suaugusiojo, vyresnio vaiko.</p> <p>Jei neįveikia kliūtis, pyksta, protestuoja. Norus reiškia veiksmais ir keliais žodeliais. Itin pabrėžia „taip“ ir „ne“.</p> <p>Nuolatos ką nors veikia: juda, keičia veiklą, išbando naujus žaislus, žaidimus</p> <p>3-6 m.</p> <p>Savo paties pasirinktą veiklą plėtoja turiningai tęsdamas keletą dienų.</p> <p>Siūlo vaikams, suaugusiajam įsitraukti į paties sugalvotą veiklą.</p> <p>Savarankiškai įveikia iškilusias kliūtis savo veikloje, nepasisekus mėgina įtraukti bendraamžius, suaugusįjį.</p>
Ugdymosi sritis: Problemų sprendimas. Lūkesčiai: sėkmingai besiuogdantis.		
Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.	Susidūrus su sunkumais, suvokia kodėl tai atsitiko. Bandydamas ieško, kaip išspręsti problemą. Numato priimtų sprendimų pasekmes.	<p>1,5 – 3 m.</p> <p>Pajutęs, kad nepasisekė, bando pakartoti veiksmą. Nepavykus išspręsti problemos, prašo pagalbos.</p> <p>Norėdamas įveikti kliūtį, bando savo paties taikytus, stebėtus veikimo būdus.</p> <p>Su sudėtinga veikla stengiasi susidoroti pats, eksperimentuoja.</p> <p>3-6 m.</p> <p>Mokosi iš savo ir kitų klaidų, ieškodamas tinkamiausių sprendimų tariasi su kitais, atsižvelgia į jų nuomonę.</p>

Vertybė nuostata	Esminis gebėjimas	Vaiko veiksenos
Nesėkmę bando įveikti ieškodamas vis kitos išeities, nepavykus kreipiasi pagalbos		
Ugdymosi sritis. Tyrinėjimas. Lūkesčiai: sėkmingai besiuođantis.		
Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui jį. Stebi, bando, analizuoja.	Stebėdamas, bandydamas ir klausinėdamas tyrinėja, įvairią socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką aplink save.	<p>1,5 – 3 m. Bando dalyvauti bendroje veikloje. Daiktus ir žaislus liečia, ima, ragauja. Džiaugiasi savo pasiekimais, rodo kitiems, kas pavyko padaryti. Patinka žaisti slėpynes. Rodo susidomėjimą naujiems daiktams. Aiškinasi, kaip veikia ir kodėl tai vyksta.</p> <p>3-6 m. Domisi senovės, kitataučių žmonių gyvenimu. Aktyviems tyrinėjimams pasitelkia visus pojūčius, kūno kontrolę, savo galimybes išplečia pasitelkdamas įvairias priemones, įrankius (mikroskopą, lupą). Aptaria nesudėtingų stebėjimų, bandymų ar konstravimo planus su grupės draugais, suaugusiuoju, numato rezultatą. Tyrinėjimus ir kitus darbus pristato išradingai – įvairiose lentelėse, diagramose ir kt. Lygina save ir savo artimuosius stebėdamas fotografijas. Daiktus, medžiagas, gyvūnus ir augalus lygina atsižvelgdamas į savybes, tikslingai grupuoja, klasifikuoja.</p>
Ugdymosi sritis. Aplinkos pažinimas. Lūkesčiai: smalsus.		
Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Įvardina ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius. Apibūdina save, objektus, domisi technika bei noriai mokosi ja naudotis.	<p>1,5 – 3 m. Atpažįsta artimuosius, savo daiktus, žaislus. Orientuojasi įprastoje aplinkoje. Žino ir įvardija kelis gyvūnus, daiktus. Žino kaip naudotis šukomis, šaukštu, nosine. Žino ir geba pavadinti keletą sodo, daržo augalų, gyvūnus, jų aplinkoje esančius daiktus, domisi jais. Atskiria gamtos reiškinius. Suaugusiojo padedamas prižiūri augalus ir gyvūnus. Pasako savo, draugų, artimųjų vardus. Orientuojasi grupėje, darželio, namų teritorijoje.</p> <p>3-6 m. Pažįsta gyvenamosios vietos objektus, pasako savo gatvės, miesto pavadinimus.</p>

Vertybinių nuostatų	Esminis gebėjimas	Vaiko veiksenos
		<p>Įvardija savo šalies ir sostinės pavadinimą. Pasakoja apie savo gimtąjį miestą ar gyvenvietę.</p> <p>Pažįsta ir įvardija gamtoje ar paveikluose sutinkamus gyvūnus, augalus, nusako aiškiausiai pastebimus gyvūnų ir augalų požymius.</p> <p>Domisi dangaus kūnais, supranta jų ryšius, gamtos reiškiniais, kurių negali pamatyti.</p> <p>Įvardija metų laikų pavadinimus ir jų būdingiausias požymius.</p> <p>Skiria uogas, vaisius ir daržoves, žino kaip naudoti maistui.</p> <p>Pasakoja apie savo šeimą ir jos tradicijas, buitį, tėvų profesijas, įvardija savo giminaičius. Pasakoja apie tradicines šventes.</p> <p>Moka rūšiuoti šiukšles</p> <p>Skiria suaugusiųjų profesijas, darbus, buitį palengvinančią techniką.</p>
Ugdymosi sritis. Skaičiavimas ir matavimai. Lūkesčiai: smalsus.		
Pasaulį pažįsta skaičiuodamas ir matuodamas	<p>Skaičiuoja daiktus, lygina grupes pagal kiekį. Vartoja skaitmenis apibūdinamas skaičiuojamo daikto vietą eilėje bei sudarydamas sekas.</p> <p>Grupuoja pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia skirtumus.</p> <p>Suvokia atstumo, ilgio, masės, tūrio, laiko apibūdinimą.</p>	<p>1,5 – 3 m.</p> <p>Suvokia ir parodo: yra, nėra, dar, taip, ne.</p> <p>Daug kartų kartoja veiksmus su daiktais.</p> <p>Pirštukais parodo kiek jam metukų (du), žino kiek yra vienas, dar vienas, daug.</p> <p>Pradedą suprasti žodžius, nusakančius daiktų dydį, spalvą, judėjimo kryptį (nueiti iki, pažiūrėti į viršų, žemyn).</p> <p>Rikiuoja daiktus į eilę. Atrenka pagal formą, dydį, spalvą.</p> <p>Lygina daiktus, pradeda tai įvardinti: didelis-mažas, plonas-storas ir pan.</p> <p>3 – 6 m.</p> <p>Suvokia praeitį, dabartį, ateitį. Skiria sąvokas - vakar, šiandien, rytoj.</p> <p>Skiria plokštumos ir erdvės figūras: skritulį, kvadratą, kubą. Klasifikuoja daiktus pagal dydį, formą arba spalvą.</p> <p>Sieja daiktų kiekį su atitinkamu daiktų skaičių žyminčiu skaitmeniu (simboliu).</p> <p>Geba apibūdinti daiktų vietą, padėtį kitų daiktų atžvilgiu, arba vienas kito atžvilgiu: aukščiau – žemiau, virš – po ir kt.</p> <p>Matuoja ilgį, atstumą, tūrį, masę naudodamasis sąlyginiais matais (sprindžiu, pėda, trečiu daiktu).</p> <p>Dydžiams lyginti vartoja jų skirtumo didumą pabrėžiančius žodžius (šiek tiek</p>

Vertybinių nuostata	Esminis gebėjimas	Vaiko veiksenos
		<p>didesnis, truputį mažesnis, didžiausias, mažiausias ir kt.). Skiria kelintinius skaitvardžius. Supranta ir vartoja žodžius: daugiau (mažiau) vienu, po lygiai, pusiau, į dvi dalis. Žino, kad gamtoje yra įvairios trukmės pasikartojančių ciklų (savaitės dienos, metų laikai ir pan.).</p>
<p>Rekomenduojami darbo metodai: pasakojimas, diskusija, literatūros skaitymas, klausymas, analizavimas, aptarimas; darbai lauke: augalų sėjimas, sodinimas, laistymas, priežiūra, tyrinėjimai, stebėjimas, eksperimentavimas, atradimas; išvykos, ekskursijos, pasivaikščiojimas; trumpametražiai edukaciniai filmukai, senoji animacija.</p> <p>Priemonės: enciklopedijos, žinynai, knygos, laikrodžiai, smėlio laikrodžiai, kompasas, įvairūs kalendoriai, didaktinė padalomoji medžiaga, knygos apie augalus ir gyvūnus, įvairi gamtinė medžiaga, gėlių ir daržovių sėklos, smėlio laikrodžiai, padidrinimo stiklai, lupa, termometrai, gamtos kalendoriai, stalo žaidimai, paveikslėliai, skaičių, formų, spalvų lentelės, erdvinės figūros, geometrinės formos, dėlionės, mozaikos, ilgio matavimo priemonės, svorio matavimo priemonės, pieštukai, trintukai, įvairių rūšių popierius.</p> <p>Siūloma tematika: „Mano dienele“, „Aš ir laikas“, „Gurgu gurgu, į Kaziuko turgu“, „Mūsų rankelės, mūsų kojelės“, „Esu nepaprastas ir įdomus“, „Atkeliavo trys Karaliai“, „Aš saugus, kai žinau“, „Mano gimtoji Lietuva“, „Mus supanti erdvė“, „Velykos. Gamtos atbudimas“, „Spalvos ir spalviukai“, „Aš toks nepaprastas ir įdomus“, „Rieda metų ratai“, „Augalų karalystė“, „Žiemužėlė. Snaigėm sninga“, „Ir žiemą žydi gėlės“, „Kas tvirtelyje gyvena?“, „Šiandien, vakar, rytoj“, „Mus kviečia vasaros takelis“, „Miško paslaptys“, „Vabalai vabalėliai“, „Mažos ir didelės gamtos paslaptys“, „Rudens gėrybės“, „Aš jaučiu, matau, girdžiu“, „Aš mokausi skaičiuoti“, „Aš ir laikas“, „Formos ir skaičiai“, „Aš noriu viską išmatuoti“, „Gamtos reiškiniai“, „Augalų gyvybės ratas“, „Močiutės seklyčioje“, „Kaip gardžiai duonelė kvepia“.</p>		
<p style="text-align: center;">Bendraujantis (Komunikavimo kompetencija).</p> <p>Ji apima: sakytinę kalbą, rašytinę kalbą, meninę raišką, savireguliaciją ir savikontrolę.</p> <p>Ugdymosi sritis. Sakytinė kalba. Lūkesčiai: bendraujantis.</p>		
<p>Nusiteikęs išklaudyti kitų ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.</p>	<p>Geba klausytis ir supranta kitų kalbėjimą. Kalba natūraliai, laisvai reiškia mintis. Jaučia kalbos grožį.</p>	<p>1,5 – 3 m. Supranta klausimus, prašymus. Veiksmams atsako į klausimus, vartoja keletą žodelių norams, veiksmams, daiktams įvardinti. Daug mėgdžioja, kartoja, džiaugiasi įvairiais garsais, skiria kalbančiojo toną (griežtas, malonus).</p>

Vertybė nuostata	Esminis gebėjimas	Vaiko veiksmas
		<p>Į aplinkinių kalbėjimą reaguoja gestais, mimika, pats kalba. Padedant suaugusiajam kartoja nesudėtingus trumpus kūrinėlius. Noriai klausosi naujų žodžių, kūrinėlių. Kalba kelių žodžių sakiniais, sako „ačiū“, „prašau“, mėgdžioja suaugusiųjų kalbėseną. Klausinėja ir kalba apie įvykius, aplinką, save, savo norus, poreikius, pasakoja ir domisi animaciniais filmais. 3 – 6 m. Klausosi įvairių stilių ir turinio tekstų bendrine kalba ir tarpe, savo ir savo draugų kalbos įrašų. Supranta pasakojimo, knygelės, pokalbio turinį, įvykių eigą. Kalba natūraliai, išsako savo patirtį, norus, svajones, vartoja mandagumo, vaizdingus žodžius, technologinius terminus. Kalba taisyklingais sudėtiniais sakiniais, vartoja pagrindines kalbos dalis. Pasakoja apie aplinką, gamtos reiškinius, techniką, įvardija įvairias detales, savybes, būsenas, vartoja sudėtingesnės sandaros žodžius. Komentuoja meno kūrinius, atpasakoja pasakas, padavimus, apsakymus matytus ir girdėtus per įvairias skaitmenines laikmenas. Kuria ir pasakoja įvairaus turinio tekstus.</p>
Ugdymosi sritis. Rašytinė kalba. Lūkesčiai: bendraujantis.		
Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.	Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.	1,5 – 3 m. Varto knygeles, žiūrinėja paveikslėlius. Rodo susidomėjimą rašančiaisiais, rašymo priemonėmis brauko linijas. Atpažįsta patinkančias knygas, retkarčiais ją taisyklingai laiko, prašo paskaityti. Įvairiomis rašymo priemonėmis spontaniškai brauko vertikalias, horizontalias linijas. Pavadina paveikslėliuose matomus daiktus, pažįsta kai kurios aplinkoje esančius ženklus. 3 – 6 m. Domisi įvairiais rašytiniais tekstais, knygomis, supranta nesudėtingą siužetą. Suvokia ryšį tarp knygos teksto, iliustracijų ir asmeninės patirties. Žino kai kurias abėcėlės raides. Sieja garsą su raide, žino kad raidės sudaro žodį. Skiria žodį sudarančius garsus,

Vertybinių nuostata	Esminis gebėjimas	Vaiko veiksenos
		skiemenis. Perskaito gatvėse matomus užrašus (kavinių, parduotuvių, kirpyklų pavadinimus). Spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kopijuoja žodžius matomus aplinkoje. Piešiniuose rašo įvairių objektų pavadinimus.
<p>Rekomenduojami darbo metodai: projektinė veikla, išvyka; kūrybiniai, siužetiniai, vaidmeniniai, ugdomieji, didaktiniai, judrieji, tradiciniai žaidimai; vaikų kūryba, vaidyba, grožinės, liaudies kūrybos klausymas, skaitymas pamėgdžiojimas; smulkiosios tautosakos panaudojimas, garsinė analizė.</p> <p>Priemonės: knygos vaikams, raidynai, plakatai; popierius (kortelės, juostelės, lapeliai); skirtukai, žymekliai knygoms; žodžių kortelių rinkiniai; stalo žaidimai su raidėmis, užrašais skirti kalbai ugdyti; kūrybiniai, didaktiniai, stalo žaidimai, loto, dėlionės; pasakų, muzikos įrašai; siužetiniai žaislai - mašinėlės, lėlės, vėžimėliai, žaisliniai baldai, indai, minkšti žaislai, gyvūnai, pastatai ir įvairių žmonių figūrėlės; konstruktoriai, raidės (iš popieriaus, vielos), raidžių kasos, atributai ir kaukės inscenizacijoms.</p> <p>Siūloma tematika: „Kas ką daro?“, „Pasakyk, kas čia vyksta?“, „Vardai ir žodžiai“, „Žaisliukų rytas“, „Būk sveikas, darželi“, „Kuo vilioja parduotuvės“, „Pasek man pasaką“, „Vesiu lėlytę pasivaikščioti“, „Saugau save ir kitus“, „Šimtai kalbų“, „Protingi ir išdykę skaičiai“, „Mus kalbina knygos lapeliai“, „Sveikos, raidelės!“, „Kalbos savaitė“, „Žodžiai žodeliai...“, „Aš pažįstu raideles“, „Aš – žmogus“, „Žmonių darbai man padeda gyventi“, „Stovi pasakų namelis“, „Nuostabus garsų pasaulis“, „Basomis per žemę“.</p>		
<p>Kuriantis (Meninė kompetencija)</p> <p>Ji apima: meninę raišką, estetinį suvokimą, kūrybiškumą.</p> <p>Ugdymosi sritis. Meninė raiška. Lūkesčiai: kuriantis</p>		
Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.	Spontaniškai ir savaip reiškia įspūdžius, emocijas, mintis muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.	<p>1,5 – 3 m.</p> Suklūsta, nutyla, krykštuoja, nustoja ar pradeda judėti išgirdęs muzikos garsus, melodijas. Rodo susidomėjimą dailės priemonėmis, brauko jomis linijas, taškus. Mėgdžioja žaidinimų, sūpavimų, pirštukų žaidimų parodytus veiksmus, girdimas intonacijas. Girdėdamas muziką trepsi, ploja, tūpčioja, stuksena daiktai, imituoja teksto judesius. Geba vienas ir kartu su kitais dainuoti nesudėtingas daineles su judesiais.

Vertybė nuostata	Esminis gebėjimas	Vaiko veiksenos
		<p>Žaisdamas mėgdžioja šeimos narių kalbą, veiksmus, kalba apie tai, ką daro. Vis labiau koordinuoja rankų judesius, piešdamas jungia linijas. Savo piešiniuose mato tai, ką nori pavaizduoti (mama, namą ir pan.).</p> <p>3 – 6 m.</p> <p>Klausydamas ir tyrinėdamas įvairius garsus, kūrinčius, judesiais emociškai atliepia jų nuotaiką, tempą. Improvizuoja.</p> <p>Domisi grožinės literatūros kūriniais, knygų iliustracijomis.</p> <p>Kartoja paprasčiausius žaidimus, trumpus eilėraščius.</p> <p>Šoka spontaniškai kurdamas.</p> <p>Žaisdamas atkuria įvairių situacijų fragmentus.</p> <p>Eksperimentuoja dailės medžiagomis.</p> <p>Dainuoja vienbalses, dialoginio pobūdžio dainas, jaučia ritmą.</p> <p>Savo emocijas, patirtį, išpūdžius išreiškia kitiems atpažįstamais vaizdais.</p> <p>Eksperimentuoja dailės priemonėmis ir medžiagomis. Kuria sudėtingesnius koliažus, asambliažus, piešia skaitmeninėmis priemonėmis.</p> <p>Detalesniais, įtaigiais dailės darbais pasakoja realias ir fantastines istorijas, įvykius. Vaizdus papildo ženklais.</p> <p>Kuria pagal išankstinį sumanymą.</p>
Ugdymosi sritis. Estetinis suvokimas. Lūkesčiai: kuriantis.		
<p>Domisi, gėrisi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.</p>	<p>Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba. Suvokia ir apibūdina meno ypatumus, reiškia estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, išpūdžiais.</p>	<p>1,5 – 3 m.</p> <p>Matydamas šokio judesius, spalvingus, ryškius žaislus, girdėdamas ritmiškus garsus, emociškai kalbinamas suaugusiojo, vaikas rodo pasitenkinimą, domisi.</p> <p>Reaguoja į suaugusiojo intonacijas, muzikos garsus, matydamas spalvingus paveikslėlius, gražius gamtos vaizdus, šokančiuosius. Mėgdžioja tai, kas patinka.</p> <p>Atpažįsta girdėtas daineles, matytus šokius, ratelius, dailės kūrinčius.</p> <p>Jausmingai reaguoja matydamas spalvingas knygeles, paveikslėlius, savo ir draugų piešinius, žaislus. Džiaugiasi savo drabužėliais.</p> <p>Paklaustas atsako, ar patiko dainelė, dailės darbelis, šokis.</p> <p>3 – 6 m.</p> <p>Stebi vaikų koncertus, įsiklauso į jų dainavimą, žiūri bendraamžių piešinius,</p>

Vertybė nuostata	Esminis gebėjimas	Vaiko veiksenos
		<p>lipdinius. Saugo, tausoja knygas. Skirtingai reaguoja girdėdamas įvairių intonacijų kalbinimą, žodžių skambesį, klausydamas įvairaus pobūdžio muzikinius kūrinius. Dalijasi išpūdžiais po klausytos muzikos, išgirsto eilėraščių, knygelių iliustracijų vartymo, renginių, parodų lankymo. Džiaugiasi savo ir kitų darbais. Išsako savo komentarus. Pasakojimus papildo mimika, gestais.</p>
Ugdymosi sritis. Kūrybiškumas. Lūkesčiai: sėkmingai besiuogdantis.		
<p>Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.</p>	<p>Savitai reiškia išpūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.</p>	<p>1,5– 3 m. Reaguoja į naujus daiktus, žmones, aplinką. Tyrinėja daiktus atrastais naujais veiksmais (ridena, nardina į vandenį, barškina). Domisi, kas yra žaislų viduje, ardo juos. Tyrinėja aplinką, domisi nematytais daiktais ir reiškiniiais. Patinka pasakojimai apie gyvūnus, augalus, daiktus, juos įsivaizduoja. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus veiksmus (pila arbatą į puodelius, valgo). 3 – 6 m. Ižvelgia naujas įprastų daiktų bei reiškinių savybes. Ką nors kurdamas, pasakodamas, pasitelkia vaizduotę. Nori atlikti ir suprasti vis daugiau nežinomų dalykų. Norėdamas tai išsiaiškinti, daug klausinėja, gilina . Įvairias medžiagas, priemones naudoja išradingai, neįprastai. Kelia probleminius klausimus, diskutuoja. Nebijodamas suklysti drąsiai eksperimentuoja</p>
<p>Rekomenduojami darbo metodai: žaidimai, šventės, festivaliai, projektinė veikla, vakaronės, koncertai, laisvas laikas saviraiškai, spontaniška vaikų veikla ir kt. Priemonės: knygos, plakatai, popierius (kopijavimo, kortelės, juostelės, lapeliai); žirkklės; paveikslai, CD įrašai, muzikos instrumentai, albumai, liaudies meno pavyzdžiai, teatro atributika, šviesos stalas, žibintuvėliai, segtuvai; lipni juostelė. Siūloma tematika: Spalvotas mano pasaulis; Lietuvių tradicijos ir papročiai; Šventės ir jų tradicijos; Teatro dieneles; Aš – kūrėjas; Kūrybinės raiškos, menų, žaidimų savaitės, muzikiniai konkursai, festivaliai, šventės, pramogos, talentų dienos.</p>		

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos inicijuoto „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimo aprašo“ rekomendacijomis, vaikų pasiekimai fiksuojami ir vertinami pagal **aštuoniolika vaiko ugdymosi sričių**, apimant visus svarbiausius vaiko pasiekimus, kurie sudaro pamatą sėkmingai kompetencijų – socialinės, sveikatos, pažinimo, komunikavimo, meninės plėtotei (1 priedas). Išskirti šeši vaiko **pasiekimų žingsniai** (2 priedas). Tai pažangą rodantys žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų pokyčiai per vienerius metus, atitinkantys vaiko raidos dėsningumus.

Vertinimą atlieka:

Pedagogai, vaikai, tėvai, specialistai.

Pedagogai, specialistai vertina kiekvieno vaiko, pasiekimus, pokyčius.

Vaikai įsivertina save (Koks aš esu? Ką sugebu? Kiek paaugau?).

Tėvai vertina vaiko, „augimą“ grupėje, jo bendravimą, vaiko pasiekimus ir pažangą.

Vaiko pasiekimų vertinimui naudojami metodai ir būdai

Vertinant vaiko pasiekimus ir pažangą ankstyvajame ir ikimokykliniame amžiuje, naudojami šie informacijos rinkimo, analizavimo ir apibendrinimo būdai:

- Vaiko stebėjimas natūralioje kasdieninėje veikloje;
- Atskirų kompetencijų (ugdymo sričių) vaikų pasiekimų fiksavimas lentelėje pagal pasiekimų žingsnius;
- Pokalbis su vaiku;
- Pokalbis su vaiko tėvais;
- Vaiko realios veiklos rezultatų analizė;
- Vaiko realios veiklos nuotraukų analizė;
- Vaiko kalbos užrašų ir įrašų analizė;
- Vaiko veiklos ir elgesio vaizdo įrašų analizė;
- Įvairių vaiko kūrybinių darbų kaupimas ir analizavimas.

Vaiko pasiekimai vertinami atsižvelgiant į atskirų kompetencijų ugdymui iškeltus uždavinius. Pildoma individualus vaiko ugdymosi pasiekimų bei pažangos lentelė. Auklėtoja ir tėvai įvertina kiekvieną teiginį trumpai aprašydami. Šis vaiko įvertinimas vykdomas 2 kartus per metus (rudenį ir pavasarį). Vaiko ugdymo(si) pasiekimų vertinimo lapas yra saugomas ir kaupiamas individualiuose „Vaiko aprašo“ segtuvuose. Ši informacija yra prieinama tik vaiko šeimos nariams bei pedagogams. Aplankuose su vaiko veiklos pavyzdžiais surenkami darbeliai, užrašomi pasakojimai, tyrimų medžiaga, atsiliepimai apie vaiko pasiekimų rezultatus, dalyvavimai įvairiose parodose, savos kūrybos knygelės, pačių sukurti eilėraščiai, pasakojimai, pasakos, dainelės.

Vertinimą sąlygojantys veiksniai:

- vertinimas yra orientuotas į ugdymo procesą;
- vertinimas orientuotas į individualių gebėjimų sklaidą.

Individualumą sąlygojantys veiksniai:

- vaiko amžius;
- šeimos kultūra ir tradicijos;
- išsivystymo lygis;
- charakteris ir temperamentas;
- pomėgiai ir gebėjimai.

Kadangi esame pasirinkę kūrybinę vaiko ugdymo kryptį, tai individualybę atskleidžiam per vaiko kūrybinę raišką, išryškindami vaiko gebėjimus, pomėgius, pasiekimus.

Pagrindinis vaiko vertinimo metodas – stebėjimas.

Vertinimo tikslas – nustatyti esamus ugdytinių gebėjimus bei numatyti tolesnio ugdymo(si) gaires.

Ankstyvajame amžiuje pradėta rinkti ir kaupti vertinimo medžiaga apie vaiko pasiekimus ir pažangą yra perduodama į ikimokyklinio amžiaus grupes ir galiausiai į priešmokyklinės grupes - aplankai keliauja kartu su vaiku tol, kol vaikas baigia lopšelių-darželių. Toks vertinimo ryšys, jungiantis visas vaiko amžiaus grupes, leidžia pedagogams tiksliau ir greičiau įvertinti vaiko pasiekimus.

Surinktą informaciją apie vaiką pedagogas analizuoja ir aptaria su tėvais, specialistais. Keičiantis informacija su tėvais siekiama darnos ir vieningumo tarp vaiko ugdymo namuose ir ikimokyklinio ugdymo įstaigoje. Vertinimo analizė ir išvados naudojamos planuojant ugdymo procesą, individualizuojant ugdymą, parenkant tinkamas priemones, ugdymo metodus ir būdus bei padeda pedagogams numatyti savo tobulinimo sritis.

Ikimokyklinio ugdymo(si) pasiekimai ir jų vertinimas pateikiami programos prieduose (1 priedas ir 2 priedas).

VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas 2011.
2. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-6279 (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. birželio 7 d. įsakymo Nr. V-1009 redakcija) Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas.
3. Vaikų teisių konvencija. Lietuvos nacionalinis UNICEF komitetas, 2000.
4. Ankstyvojo ugdymo vadovas / Monkevičienė O. (sud.) Vilnius: Minklės leidyba, 2001.

5. Lopšelio-darželio Bendroji ikimokyklinio ugdymo programa, 2013 m.
6. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos „Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos“, 2015.
7. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
8. Saugėnienė N. Ugdymo programų planavimas ir realizavimas. – K.: KTU, 2003.
9. Valstybinės švietimo strategijos 2013 – 2020 metų nuostatos.
10. Szarkowicz D. Stebėjimas ir refleksija vaikystėje. – M., 2006.
11. Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija 2003 m.
12. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Programa pedagogams ir tėvams. Vilnius: Leidybos centras, 1993.
13. Gyvenimo įgūdžių ugdymas ikimokyklinis amžius 2 oji pataisyta laida. Vilnius.,2004.
14. Žmuidienė G., Milvydienė A. Sveikos ir saugios gyvenamosios ugdymas lopšelyje – darželyje. – Kl. 2003.
15. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Švietimo aprūpinimo centras. - K., 2014.
16. Berns R.M. Vaiko socializacija. – V., 2009.
17. Daniels Elen R., Statford K. Atvirų grupių visiems kūrimas . – V., 2000.
18. Neifachas S. Vaikų ugdymas darželyje: dabarties ir ateities perspektyva. – V., 2008.
19. Gučas A. Vaikų darželio pedagogika. - K., 1994.
20. East V., Evans L. Vienu žvilgsniu. Praktinis vaiko specialiųjų poreikių tenkinimo vadovas. V., 2005.
21. Ikimokyklinio ugdymo įstaigą reglamentuojantys teisės aktai. - V. Presvika, 2001 m.

Marijampolės vaikų lopšelio-darželio „Varpelis“
Bendrosios ikimokyklinio ugdymo programos
1 priedas

MARIJAMPOLĖS VAIKŲ LOPŠELIS-DARŽELIS „VARPELIS“

VAIKO UGDYMO SI PASIEKIMŲ VERTINIMAS

..... m. m.

GrupėNr.

Vaiko vardas, pavardėGimimo data

Eil. Nr.	Ugdymo sritis	Žingsnelis I pusm.	Siektini gebėjimai, kuriuos vaikas turėtų įgyti I pusm.	Žingsnelis II pusm.	Siektini gebėjimai, kuriuos vaikas turėtų įgyti II pusm.	Ypatingi vaiko gebėjimai
1.	Kasdienio gyvenimo įgūdžiai					
2.	Fizinis aktyvumas					
3.	Emocijų suvokimas ir raiška					
4.	Savireguliacija ir savikontrolė					
5.	Savivoka ir savigarba					
6.	Santykiai su suaugusiais					
7.	Santykiai su bendraamžiais					
8.	Sakytinė kalba					
9.	Rašytinė kalba					

Eil. Nr.	Ugdymo sritis	Žingsnelis I pusr.	Siektini gebėjimai, kuriuos vaikas turėtų įgyti I pusr.	Žingsnelis II pusr.	Siektini gebėjimai, kuriuos vaikas turėtų įgyti II pusr.	Ypatingi vaiko gebėjimai
10.	Aplinkos pažinimas					
11.	Skaičiavimas ir matavimas					
12.	Meninė raiška (muzika, šokis, vaidyba, vizualinė raiška)					
13.	Estetinis suvokimas					
14.	Iniciatyvumas ir atkaklumas					
15.	Tyrinėjimas					
16.	Problemų sprendimas					
17.	Kūrybiškumas					
18.	Mokėjimas mokytis					

Marijampolės vaikų lopšelio-darželio „Varpelis“
Bendrosios ikimokyklinio ugdymo programos
2 priedas

VAIKO UGDYMO SI PASIEKIMŲ VERTINIMO DIAGRAMA

.....m. m.

Grupė Nr.

Vaiko vardas, pavardė gimimo data.....

1-asis žingsnis																			
2-asis žingsnis																			
3-asis žingsnis																			
4-asis žingsnis																			
5-asis žingsnis																			
6-asis žingsnis																			
7-asis žingsnis																			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	

Vaiko ugdymosi pasiekimų sritys

1 - Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai, **2** - Fizinis aktyvumas, **3** - Emocijų suvokimas ir raiška, **4** - Savireguliacija ir savikontrolė, **5** - Savivoka ir savigarba, **6** - Santykiai su suaugusiaisiais, **7** - Santykiai su bendraamžiais, **8** - Sakytinė kalba, **9** - Rašytinė kalba, **10** - Aplinkos pažinimas, **11** - Skaičiavimas ir matavimas, **12** - Meninė raiška, **13** - Estetinis suvokimas, **14** - Iniciatyvumas ir atkaklumas, **15** - Tyrinėjimas, **16** - Problemų sprendimas, **17** - Kūrybiškumas, **18** - Mokėjimas mokytis.